

ТРЕНІНГ САМОКОНГРУЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Тетяна ГЕРА

Copyright © 2013

Актуальність проблеми пов'язана із нагальним питанням інтенсифікації процесу підготовки професіонала, що викликана швидкою динамікою ринку праці й надшвидким прогресом інженерних і соціальних технологій. Будь-яка зміна подій чи діяльності є стресогенною, а за надмірного потоку інформації не кожен стрес мобілізує ресурси. Так, надто часта зміна ситуацій виснажує особистість, породжуючи депресивні тенденції. Утримати душевну рівновагу в невротизованому соціумі та зберегти працездатність – важлива потреба всіх фахівців професій “людина – людина” й, щонайперше, педагогів, які покликані не лише дати раду власним проблемам, а й стабілізувати емоційно-інтелектуальний світ молодого покоління. Звідси – гостра необхідність вироблення в майбутніх учителів особистісно-професійної самоконгруентності (ОПСК) ще у процесі їхньої професіоналізації.

Аналіз останніх публікацій. Проблема особистісного розвитку та професійного становлення фахівців різних напрямків діяльності у психолого-педагогічному просторі сучасної науки презентована публікаціями С.Д. Максименка [15], А.В. Фурмана [18], В.О. Лефтерова [14] та ін. Водночас на попередніх етапах науково-психологічного дослідження нами обґрунтовано: систему психологічного супроводу майбутніх фахівців у період їхнього навчання у ВНЗ [2]; психологічні механізми особистісного розвитку професіонала [1; 11]; предметну спрямованість професійно-освітнього процесу майбутнього фахівця та його психологічного супроводу [10; 9]. Досвід роботи в психологічній службі педагогічного університету, з одного боку, зумовив пошук нових підходів до організації психологічного супроводу особистісної професіоналізації студентів [6; 7; 8], з іншого – уможливив апробацію різних видів тренінгу майбутніх фахівців [12; 4; 5]. Емпіричні дослідження і практичні напрацювання у царині професійно зорієнтованого тренінгу педагогів потребують методологізації та забез-

печення психологічного моніторингу освітньої системи підготовки фахівців соціономічних професій надійним і простим у застосуванні (уніфікованим) методом діагностики.

Мета статті: обґрунтування методів дослідження і формування особистісно зорієнтованої професійної самоконгруентності майбутніх педагогів.

Завдання дослідження: а) розкрити діалектичний зв'язок між професійним методологуванням і становленням особистісної самоконгруентності майбутніх фахівців в освітньому процесі ВНЗ; б) аргументувати важливість створення опитувальника ОПСК; в) структурувати професійно зорієнтований тренінг майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. Ідея професійного методологування А.В. Фурмана, розглянута крізь формат психології професіоналізації, надихає на *ідею саометодологування* фахівця у процесі освоєння ним професійної діяльності. Мовиться про омонімічне поняття “професійне методологування”, яким можемо позначити не лише суто професійну діяльність науковців-методологів, а суб'єктно уконкретнену мислєдіяльність будь-якої людини у сфері власного особистісного становлення. Тоді особистість стане для себе як для фахівця в іпо-стасі: “а) філософа, котрий працює з базовими онтологічними категоріями й у такий спосіб розвиває вчення про категорії (універсалії культури), поняття, епістєми як форми утримання знань, організації еталонного досвіду; б) епістємолога, який, працюючи у рамках змістово-генетичної логіки, виробляє знання і норми організації мислення і діяльності, продукує засоби мислення, що забезпечують онтологічне конструювання; в) аналітика, котрий вивчає соціокультурні ситуації та виокремлює форми мисленнєвої імовірності світу; г) практика, тобто організатора, керівника чи управлінця, який запускає керований розвиток, організує комунікацію і розуміння у міждис-

циплінарній взаємодії, складних проблемних ситуаціях повсякдення” [18, с. 189]. Це виходить за межі описаних А.Фурманом рівнів методології (філософського, загальнонаукового, конктерно-наукового і конкретно-тематичного) [18, с. 70], оскільки описує не “професійну роботу над мисленням” з “орієнтацією на колективні форми роботи” [18, с. 15], а індивідуальну (суб’єктивно креативну) над власним мисленням про себе і про професійну діяльність.

Найвищий рівень входження у професію, на нашу думку, – здатність створити її методологію для себе особисто. Виходячи з того, що фахівець має не тільки пізнавати предмет діяльності, а насамперед обслуговувати свої діяння планами, нормами, інструкціями на основі теоретичних моделей, проектів, технологій, методик, можемо окреслити нову мету професійного навчання, виховання і розвитку: продуктом професійних освітніх впливів має бути, кажучи словами А.В. Фурмана, “не наукові знання, які треба перевірити на істинність, а соціокультурні приписи (правила), можливість реалізації яких перевірена практикою” [18, с. 57]. Це переорієнтовує теоретичну складову професіоналізації на власне методологування у царині здобування-продукування фахових знань. Однак навчально-виховний процес ВНЗ (як здобування не знань, умінь і навичок, а компетентностей, до складу яких належить ще й особистісна позиція щодо цих знань, умінь і навичок) обмежений старими дидактичними засобами, формами, методами, щоб у теоретичному плані вийти за “другий пояс миследіяльності” (за термінологією Г.П. Щедровицького [20, с. 290–291]), тобто за межі практичної миследіяльності та думки-комунікації – уявлення про предмет професійної діяльності й уміння вербально пояснити своє розуміння останнього. Перехід до третього поясу – “чистого методологічного мислення”, яке, “формалізуючись та об’єктивуючись у відриві від думки-комунікації та практичної миследіяльності, продукує чисті форми мислення, точніше змістові знаково-знаннєві форми, котрі все ж не мають смислового зв’язку із комунікативними ситуаціями”, – це розуміння, інтерпретація, категоризація та рефлексія, які в контексті нашого дослідження становлять предмет професійної діяльності (за А.В. Фурманом, четвертий пояс методологування – методологічна рефлексія [18, с. 34–35]). Постає проблема означення самого професійного мислення як такого. Мо-

виться про розширення освітньої підготовки фахівців до виконання ними професійних функцій щонайменше на рівні рефлексії власного мислення – бачення суб’єктом праці специфіки планування, нормування, інструктування, проектування, технологування цих уособлених функцій. Теоретичну підготовку ВНЗ у зв’язку з цим варто підняти до методологічної, що можливо за умови психологізації професійно спрямованого освітнього процесу.

Серед доступних у ВНЗ засобів психологічного супроводу майбутніх фахівців насамперед тренінг має такі розвивальні й особистісно-реконструктивні можливості, які забезпечують інтенсифікацію мисленнєвого розвитку за фурманівським принципом “чотирьох К”: категоризація, концептизація, конструктизація, концептуалізація, що спрямовані на мисленнєве продукування універсальї професійної культури, концептуальної схеми професійного шляху, теоретичної моделі фахової діяльності, власної професійності як концептуальної карти соціальної самореалізації.

Такий рівень мислення фахівця, безперечно, сприяє його швидкій адаптації до професійної діяльності, створюючи її орієнтувальну основу, яка містить не лише когнітивні компоненти (категоризовані знання предмета праці), а й емоційно-ціннісні (ставлення до конкретних професійних функцій у контексті сформованої у ВНЗ ієрархії соціальних цінностей) та регулятивно-вольові (прийняття професійних рішень відповідно до зафіксованих у технологічних і соціальних схемах приписів). Звідси в особистості виникають не конкретні набори професійних прийомів, а моделі та схеми універсальної діяльності, створюючи стійке осердя професійного динамічного стереотипу. Ці моделі та схеми універсального діяння – не що інше, як популістично названі “стереотипи сильної базової освіти”, від яких важко позбутися, переходячи на іншу роботу. Вони утворюють своєрідну методологічну призму, крізь яку переломлюється бачення предмета, змісту, методів і засобів професійного практикування.

Окреслене розуміння професійного становлення особистості в сучасних умовах не суперечить особистісній гнучкості суб’єктів на динамічному ринку професій. Потрібно у процесі навчання у ВНЗ “спіймати” й оптимально використати для професіоналізації юнацькі особливості мислення – сенситивний період для ускладнення таких інтелектуальних операцій, як аналіз, синтез, теоретичне узагальнення, абстрагування, оволодіння аргументу-

ванням і доведенням, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, систематизування інформації, укріплення та креативування мислення, виникнення тенденції до узагальненого розуміння світу, до цілісності й абсолютної оцінки явищ дійсності, прогресивного ускладнення й індивідуалізації когнітивних структур; виникнення здатності до інтроспекції та рефлексії (“власні думки, почуття, вчинки стають предметом мисленнєвого розгляду й аналізу”), появи здатності розрізняти “суперечності між думками, словами й учинками, оперувати ідеальними ситуаціями й обставинами”; проектування передумов для створення ідеалів (“сім’ї, суспільства, моралі, людини), для порівняння їх із реальною дійсністю, для спроб їхньої реалізації”) [19; 13; 16].

Цитуючи А.В. Фурмана в омонімічному значенні професійного методологування, де “об’єднання знань відбувається не за схемами об’єкта, а за схемами самої діяльності”, вкажемо на шлях фокусування професіоналами своїх уявлень, участі в єдиній кооперації та мисленнєвій обробці окремо взятого об’єкта методологування (тобто конкретної професійної функції, дії, методики тощо, освоюваної в умовах студентської академічної групи) і на вироблення ними персоніфікованих “онтологічних уявлень щодо структури професійно-кооперативної діяльності, так і аналогічне уявлення про об’єкт діяльного мислення-перетворення” [18, с. 56]. Відтак груповий досвід професіоналізації – непересічна умова практики професійного методологування, яка, на наше переконання, може бути зреалізована засобами професійно зорієнтованого психотренінгу майбутніх фахівців.

Для нас метою освітньо-розвивального процесу є стан соціодуховної гармонії особистості, викликаний перетином персональної і професійної ідентичностей майбутнього фахівця в контексті його психокультурних зусиль над власним самовдосконаленням названим нами ОПСК [9]. Досягнути цього стану як оптимального для входження молоді людини у професію можна шляхом забезпечення психологічних умов розвитку її нового професійного мислення у форматі перманентного долучення до особистісно-зорієнтованого професійного методологування.

У контексті вказаного бачення професійної підготовки нове у змістовленні отримують такі терміни, як “наукова організація праці”, “наратив”, “особистий ресурс”, “професійна ідентичність”, “самоактуалізація засобами профе-

сійної діяльності” та ін., а до істотних характеристик термінологічно позначуваних ними явищ додаються особливості професійних мислення, сприймання, ставлення, поведінки, взаємодії, самоздійснення. Так, скажімо, наукова організація праці для фахівця з професійним мисленням – це не лише ергономічні та режимні аспекти виконання відповідних функцій на конкретному робочому місці, але й способи підтримання власної працездатності через особистий таймменеджмент, розподіл особистісних і професійних пріоритетів у різних сферах життєтворчості, іманентна професійна креативність стосовно вдосконалення виробничого процесу, перманентний професійний саморозвиток на робочому пості та у “зеленому офісі”. Для того щоб загальна культура праці зросла до такого, психосоціально оптимального, рівня наукової організації останньої, фахівцеві потрібно систематично піддавати методологуванню власну професійну діяльність і свій особистісний розвиток (передусім як компетентності) щонайменше до рівня рефлексії. Тоді інтерпретація кожної життєвої (у т. ч. професійної) ситуації відбуватиметься крізь формат цілісного бачення себе у світі, а її аналіз зорієнтовуватиметься на пошук практичної реалізації глибинних (індивідуально-індивідуальнісних) і вершинних (духовних) особистісних смислів. Конкретно це проявлятиметься в особливостях перцептивної організації власної психічної активності [6], у способах вербалізації особистої (в т. ч. професійної) історії для себе і для інших – у наративі, в ефективному доступі до власних індивідних, суб’єктних, особистісних та індивідуальнісно-креативних ресурсів на вимогу ситуації та життєвих планів.

Психологічний супровід майбутніх фахівців спрямований на ідеальну модель людини, здатної підтримувати у собі стан особистісно-професійної аутоконгруентності. Його завдання не лише допомогти студентові у створенні адекватного аватара Я-фахівця (як своєрідний результат професійного, особистісного, життєвого методологування), але й “синхронізувати” цей аватар із базовою працездатністю, особистими ресурсами, цінностями та смисловими інваріантами живої людини за конкретних умов сучасного ринку праці. Виходячи з “пентабазису” В.А. Ганзена в сучасній інтерпретації В.А. Толочека [17, с. 125], багатоструктурний опис фахівця із психологічного погляду слушно презентувати п’ятьма напрямками (*див. рис.*).

Рис.

Багатоструктурний психологічний опис людини-професіонала

Індивідні характеристики (вікові, статеві та конституційні особливості, нейродинаміка) становлять одну з вихідних баз даних у загальній інтерпретації особистості фахівця. Вони чітко визначають засадничий рівень базової працездатності. Знання і розуміння особою власних індивідних особливостей, а також уміння їх регулювати відповідно до ситуації (так звана індивідна компетентність) – це перший компонент професійної самоконгруентності.

Суб'єктні характеристики (емоції, перцептивні й когнітивні процеси, воля) є тим важливим ресурсом фахівця, який забезпечує ефективність праці і становить (як суб'єктна компетентність) другий компонент професійної самоконгруентності.

Особистісні характеристики (темперамент, характер, здібності, спрямованість) забезпечують професійну поведінку людини, відповідаючи чи не відповідаючи професіограмним вимогам робочого місця, спеціальності, сфери роботи. Вони (як особистісно-професійна компетентність та ідентичність) є третім компонентом професійної самоконгруентності.

Індивідуальнісні характеристики (персональний досвід, наратив, психодуховні особливості, самопродуктивність, креативність, вірування тощо) забезпечують не лише створення людиною індивідуального стилю діяльності, а й актуалізують її креативну здатність до самореалізації у професії та у конкретних ситуаціях вияву трудових зусиль. Вони

становлять четвертий компонент професійної самоконгруентності.

Загальнолюдські характеристики (стать, перцепція, досвід і спрямованість) розглядаються нами в контексті інших характеристик: стать – як її індивідний вимір, перцепція – суб'єктний, спрямованість – особистісний, а досвід – індивідуальнісний. Їх поєднання створює загальне психологічне тло культури (у т. ч. й професійної), або, іншими словами, підґрунтя психологічної культури особистості як представника сучасної цивілізації.

Отже, ОПСК являє собою чотирикомпонентну структуру, що охоплює індивідну, суб'єктну, особистісну, індивідуальнісну професійно зорієнтовані аутокомпетентності. Ці складові чітко окреслюють предметний формат названої самоконгруентності, яка, своєю чергою, стає предметом тренінгових впливів у системі психологічного супроводу майбутніх педагогів.

Розглядаючи ОПСК майбутнього фахівця як стан, оптимальний для виникнення, функціонування та розвитку в особистості своєрідного і водночас універсального способу пізнання та перетворення світу за допомогою професійної діяльності, є підстави назвати її передумовою професійного методологування; а в зв'язку з тим, що цей стан залежить від особистісно-смыслового регулювання мисленнєвої діяльності та вже сформованих мислешем, то і водночас його результатом. Цей момент взаємопереходу фіксує діалектичний зв'язок між професійним методологуванням та особистісним розвитком в освітньому процесі, з одного боку, та ОПСК майбутнього фахівця – з іншого. Індивідні, суб'єктні, особистісні та креативно-індивідуальнісні особливості людини перетворюють цей спосіб пізнання і трансформації світу на суб'єктивно уможливлену методологію власної професійної діяльності, точніше – на процес і результат професійного й особистісного методологування. Вироблення такого уконкретненого світобачення (крізь рамки вимог професії) та життєтворчості (засобами професійної діяльності), однак, спирається на певний узагальнений психологічний образ як наслідок здійснених категоризації, схематизації, типізації, інтеграції тощо, що тяжіє до економного використання особистих ресурсів фахівця. Оскільки узагальнюється типове не лише для конкретного суб'єкта і ситуації, а й для предмета, структури і технології професійної діяльності, то досягнення майбутнім фахівцем ОПСК безпосередньо залежить і від педагогічної роботи вишкolenих методо-

логів, котрі покликані зекономити особисті ресурси на колективному рівні рефлексії досвіду її здійснення.

Для того щоб людина адекватно до конкретної (у т. ч. професійної) ситуації активувала власні ресурси й у такий спосіб оптимальним шляхом наближувалася до життєвої самоактуалізації, потрібна наявність у неї таких когнітивних одиниць, як мислешеми нормування, критики, дослідження, проектування, які, своєю чергою, є результатом власної методологічної роботи особистості. Інтенсифікувати цю роботу можна засобами професійно зорієнтованого тренінгу майбутніх фахівців, до якого увійшли б складові тренінгів базової працездатності, суб'єктно-професійної компетентності, особистісно-професійної ідентичності (включаючи тренінги професійної наративізації), індивідуальної креативності, спрямованих на становлення ОПСК з допомогою набуття особистого досвіду, розширення інформаційно-освітньої бази й на цьому підґрунті формування професійного мислення.

Отже, головними об'єктами моніторингу є структурні компоненти ОПСК, а саме базова працездатність, суб'єктна компетентність, особистісно-професійна ідентичність, індивідуальна креативність. Для ефективної організації освітнього процесу та його психологічного супроводу важливо методологічно обґрунтовано пояснити дію психологічних механізмів прояву, функціонування і розвитку не лише цих компонентів, а й названої самоконгруентності як цілісного феномену. Оскільки остання розглядається нами як упредметнення психологічної культури майбутнього фахівця, то принципи функціонування самої цієї культури є засадничими для визначення психологічних механізмів ОПСК. Мовиться, власне, про чотири базові методологічні принципи як про основу тренінгової роботи – гносеологічний, аксіологічний, інтерактивно-рефлексивний, адекватності психозахисту та оптимальності психічного розвитку особистості [9]. Водночас обґрунтування психологічних механізмів аналізованого явища забезпечує розуміння можливостей впливу на нього засобами професійно зорієнтованого тренінгу [1; 11]. Узагальнимо: явище самоконгруентності виявляється, функціонує та розвивається в когнітивній, емоційно-ціннісній, практично-дійовій і рефлексивній площинах актуалізованого функціонування психіки людини, де кожна утримує відповідний набір критеріїв оцінювання ефективності перебігу ОПСК. Скажімо, особли-

вістю останньої є її загальнорефлексивний характер. Тому при розробці методів діагностики і розвитку цього явища когнітивні, емоційно-ціннісні та практично-дійові ознаки всіх чотирьох його складових апріорі визначаються рефлексивно, що доповнює діагностичну процедуру (сам перелік запитань як техніку керування асоціацій) елементами самоконсультування й унеможливорює надскладні запитання опитувальника.

Оцінюючи базову працездатність, суб'єктну компетентність, особистісно-професійну ідентичність та індивідуальну креативність за когнітивним, емоційно-ціннісним і практично-дійовим критеріями, обов'язковою є процедура визначення ступеня самої оцінки, тобто рівні (високий, середній, низький, нульовий) сформованості кожного компонента ОПСК зокрема та її наявності як цілісного феномена. Передбачаємо, що нульовий рівень досліджуваного явища означає його несформованість як такого та констатується в діапазоні нульових і п'ятидесятивідсоткових показників, низький – щонайменше 50% низьких показників і т. ін.

1. Оцінка індивідуальної компетентності (базової працездатності):

1.1. За когнітивним критерієм:

– низький рівень – уявлення про індивідні характеристики:

Я маю уявлення про нейродинаміку людини.

Я маю уявлення про вікові особливості людини.

Я маю уявлення про статеві характеристики людини.

Я маю уявлення про конституцію людини.

– середній рівень – знання своїх вікових, статевих і конституційних особливостей та нейродинаміки:

Я знаю власні нейродинамічні особливості.

Я знаю власні вікові особливості.

Я знаю власні статеві особливості.

Я знаю власні конституційні особливості.

– високий рівень – розуміння механізму функціонування системи індивідних характеристик – нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей, які забезпечують базову працездатність:

Я розумію механізм впливу нейродинаміки на функціонування цілісної системи індивідних особливостей, які забезпечують базову працездатність особистості фахівця.

Я розумію механізм впливу віку на функціонування цілісної системи індивідних особливостей, які забезпечують базову працездатність особистості фахівця.

Я розумію механізм впливу статі на функціонування цілісної системи індивідних особливостей, які забезпечують базову працездатність особистості фахівця.

Я розумію механізм впливу конституції людини на функціонування цілісної системи індивідних особливостей, які забезпечують базову працездатність особистості фахівця.

1.2. За емоційно-ціннісним критерієм:

– низький рівень – ставлення до знань про індивідні характеристики:

Мені подобається відповідати на запитання або шукати інформацію про базову працездатність.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про вік.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про стать.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про людську конституцію (будову тіла).

– середній рівень – позитивне налаштування на оцінку своїх нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей:

Я хочу визначити свою нейродинаміку та базову працездатність.

Я хочу знати психологію свого віку.

Я хочу знати психологію своєї статі.

Я хочу знати психологію людини своєї конституції.

– високий рівень – спрямованість на регулярну оцінку системи індивідних характеристик себе та інших – нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей, які забезпечують базову працездатність.

Я вмію оцінити базову працездатність себе та інших.

Я вмію оцінити вікові особливості себе та інших.

Я вмію оцінити статеві особливості себе та інших.

Я вмію оцінити конституційні особливості себе та інших.

1.3. За практично-дійовим критерієм:

– низький рівень – дотримання режиму фізичної та інтелектуальної активності, застосування технік, щоб ситуативно (тактично) відновлювати базову працездатність:

Я дотримуюся режиму фізичної та інтелектуальної активності, щоб відновлювати базову працездатність.

Я постійно зважую свої вікові можливості у прийнятті ситуативних рішень.

Я приймаю всі ситуативні рішення відповідно до своїх ставево-рольових особливостей.

Я приймаю всі ситуативні рішення відповідно до своїх конституційних особливостей.

– середній рівень – активна життєва позиція, ведення здорового способу життя для збереження й удосконалення своїх нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей:

Я активно шукаю способи збереження своєї працездатності та практикую здоровий спосіб життя.

Я активно треную та розвиваю свій організм відповідно до конституційних особливостей.

Я активно оновлюю способи оздоровлення відповідно до вікових особливостей.

Я веду активне статеве життя.

– високий рівень – стратегічна робота над власною працездатністю, реалізація програми

власного оздоровлення, психопрофілактика нормативних вікових криз, дотримання психогієни статевго життя:

Я стратегічно планую розподіл енергетичних витрат відповідно до інтенсивності зусиль для перспективного збереження працездатності.

Я дотримуюся стратегічної програми власного оздоровлення.

Я наперед вивчаю вікові особливості наступних періодів розвитку, щоби попередити нормативні кризи.

Я психогієнічно планую статеве життя для забезпечення його регулярності.

2. Оцінка суб'єктної компетентності:

2.1. За когнітивним критерієм:

– низький рівень – уявлення про суб'єктні характеристики – емоції, сприймання, мислення та волю людини:

Я маю уявлення про емоції

Я маю уявлення про сприймання.

Я маю уявлення про мислення людини.

Я маю уявлення про волю людини.

– середній рівень – знання власних емоційних, перцептивних, мисленнєвих і вольових особливостей:

Я знаю власні емоційні особливості.

Я знаю власні особливості сприймання (перцептивні властивості).

Я знаю власні особливості мислення.

Я знаю власні вольові особливості.

– високий рівень – розуміння цілісної системи суб'єктних особливостей, які забезпечують інтенційну активність особистості фахівця:

Я розумію механізм впливу емоцій на функціонування цілісної системи суб'єктних особливостей, які забезпечують інтенційну активність особистості фахівця.

Я розумію механізм впливу сприймання на функціонування цілісної системи суб'єктних особливостей, які забезпечують інтенційну активність особистості фахівця.

Я розумію механізм впливу мислення на функціонування цілісної системи суб'єктних особливостей, які забезпечують інтенційну активність особистості фахівця.

Я розумію механізм впливу волі на функціонування цілісної системи суб'єктних особливостей, які забезпечують інтенційну активність особистості фахівця.

2.2. За емоційно-ціннісним критерієм:

– низький рівень – позитивна реакція на запитання про особисті ресурси – людські емоції, сприймання, мислення, волю:

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про ресурси психіки.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про людські емоції.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про сприймання та мислення.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про вольову регуляцію людини.

– середній рівень – виражене позитивне ставлення до діагностики суб'єктних особливостей та до роботи над емоціями, сприйманням, мисленням, волею:

Я хочу знати специфіку своїх емоцій.

Я хочу знати специфіку свого сприймання.

Я хочу знати специфіку свого мислення.

Я хочу знати специфіку своєї вольової регуляції.

– високий рівень – спрямованість на оцінювання особистих ресурсів своїх та інших людей на основі диференціації емоційної, перцептивно-когнітивної та вольової сфер:

Я вмю оцінити ресурси емоційної сфери себе та інших.

Я вмю оцінити ресурси перцептивної сфери (сприймання) себе та інших.

Я вмю оцінити ресурси когнітивної сфери (мислення) себе та інших.

Я вмю оцінити ресурси вольової сфери себе та інших.

2.3. За практично-дійовим критерієм:

– низький рівень – уміння і навички ситуативно (тактично) актуалізувати особисті ресурси (емоційні, інтелектуальні, вольові) на вимогу обставин:

Зазвичай, я автоматично активізую свої емоційні ресурси в будь-якій ситуації.

Зазвичай, я автоматично активізую ресурси свого сприймання в будь-якій ситуації.

Зазвичай, я автоматично активізую ресурси свого мислення в будь-якій ситуації.

Зазвичай, я автоматично активізую свої вольові ресурси в будь-якій ситуації.

– середній рівень – активна практика розвитку власної психіки (тренування пам'яті, вольової саморегуляції емоцій тощо):

Я активно практикую розвиток власної емоційності (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, вправи з акторської майстерності тощо).

Я активно практикую розвиток неупередженого сприймання (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, вправи на долання соціально-перцептивних бар'єрів тощо).

Я активно практикую розвиток власного мислення (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, вправи на гнучкість і позитивність мислення тощо).

Я активно практикую розвиток вольової саморегуляції (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, спортивні та дихальні вправи тощо).

– високий рівень – стратегічна робота над своїми емоційними, інтелектуальними та вольовими ресурсами, реалізація програми психічного саморозвитку:

Я стратегічно планую розвиток власної емоційної сфери через участь у тренінгових програмах тощо.

Я стратегічно планую розвиток власних інтелектуальних ресурсів.

Я стратегічно планую розвиток власної вольової сфери.

Я маю та реалізую програму психічного саморозвитку.

3. Оцінка особистісно-професійної ідентичності:

3.1. За когнітивним критерієм:

– низький рівень – уявлення про темперамент, характер, здібності та спрямованість особистості:

Я маю уявлення про темперамент.

Я маю уявлення про характер.

Я маю уявлення про здібності людини.

Я маю уявлення про спрямованість особистості.

– середній рівень – знання власних особистісних властивостей (темпераменту, характеру, здібностей, спрямованості):

Я знаю власні властивості темпераменту.

Я знаю власні властивості характеру.

Я знаю власні здібності.

Я знаю особливості власної спрямованості особистості (нахили, прагнення тощо).

– високий рівень – розуміння цілісної системи особистісних властивостей, котрі забезпечують професійну самореалізацію людини:

Я розумію механізм впливу темпераменту на функціонування цілісної системи особистісних властивостей, які забезпечують професійну самореалізацію людини.

Я розумію механізм впливу характеру на функціонування цілісної системи особистісних властивостей, які забезпечують професійну самореалізацію людини.

Я розумію механізм впливу здібностей на функціонування цілісної системи особистісних властивостей, які забезпечують професійну самореалізацію людини.

Я розумію механізм впливу спрямованості особистості на функціонування цілісної системи особистісних властивостей, які забезпечують професійну самореалізацію людини.

3.2. За емоційно-ціннісним критерієм:

– низький рівень – позитивна реакція на запитання про спрямованість особистості та можливість самореалізуватися у професії, а також про професійно важливі риси характеру і про здібності людини:

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про спрямованість особистості.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про можливість самореалізуватися в професії.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про професійно важливі риси характеру.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про здібності людини.

– середній рівень – виражене позитивне ставлення до діагностики своїх професійно важливих рис і здібностей, котре спрямовує на професію:

Я хочу знати, як мій темперамент проявляється у професії “інженер-педагог”.

Я хочу знати, як риси мого характеру пасують до професії “інженер-педагог”.

Я хочу знати, як мої здібності можуть проявитися у професії “інженер-педагог”.

Я хочу бути добрим фахівцем у професії “інженер-педагог”.

– високий рівень – спрямованість на оці-

нювання ставлення до професії себе та інших, ідентифікуючи себе з фахівцем і порівнюючи з іншими представниками професії:

Я вмію оцінити ставлення до професії себе та інших.

Я вмію оцінити темпераментну відповідність до професії себе та інших.

Я вмію оцінити професійно важливі риси характеру в себе та в інших.

Я вмію оцінити професійно важливі здібності в себе та в інших.

3.3. За практично-дійовим критерієм:

– низький рівень – використання сильних і компенсація слабких сторін власних темпераменту, характеру та здібностей при вирішенні повсякденних проблем:

Я повсякчасно використовую сильні та компенсую слабкі сторони свого темпераменту.

Я зазвичай використовую сильні та компенсую слабкі сторони свого характеру при розв’язанні повсякденних завдань.

Я зазвичай використовую власні здібності не лише для вирішення ситуативних проблем, але й для компенсації недостатніх умінь і навичок у конкретних видах діяльності.

Я вважаю себе інженером-педагогом.

– середній рівень – активна практика розвитку власних (у т. ч. професійно важливих) рис характеру, здібностей, інтересів:

Я активно розвиваю професійно значущі риси свого характеру.

Я активно розвиваю професійно значущі здібності.

Я активно вивчаю психограми та професіограми з метою задіяння власного темпераменту до професійної діяльності.

Я активно оволодіваю професійною роллю “інженер-педагог”.

– високий рівень – стратегічна робота із самовиховання, створення та реалізації індивідуальної програми особистісного розвитку, професійного становлення та кар’єрного зростання:

Я стратегічно працюю над гармонійністю своєї особистості – створив і реалізую програму самовиховання.

Я стратегічно працюю над своїм характером відповідно до програми самовиховання.

Я стратегічно працюю над своїми здібностями відповідно до програми професійного саморозвитку.

Я систематично працюю над своїм професіоналізмом – створив і реалізую програму особистісного розвитку і професійного становлення.

4. Оцінка індивідуальності креативності:

4.1. За когнітивним критерієм:

– низький рівень – уявлення про досвід, наратив (як особисту історію), індивідуальні особливості та продуктивність (креативність як здатність творити) особистості:

Я маю уявлення про досвід людини.

Я маю уявлення про наратив (як особисту історію).

Я маю уявлення про індивідуальні особливості особистості.

Я маю уявлення про продуктивність особистості (креативність як здатність творити).

– середній рівень – знання особливостей власного досвіду, наративу, індивідуальної унікальності та продуктивності:

Я знаю особливості власного досвіду.

Я знаю особливості свого наративу (особистої історії для себе та інших).

Я знаю особливості власної індивідуальної унікальності.

Я знаю особливості власної продуктивності (здатності творити).

– високий рівень – розуміння цілісної системи індивідуальнісних особливостей, котрі забезпечують самоактуалізацію людини у житті:

Я розумію механізм впливу досвіду на функціонування цілісної системи індивідуальнісних особливостей, які забезпечують самоактуалізацію людини у житті.

Я розумію механізм впливу наративу (особистої історії) на функціонування цілісної системи індивідуальнісних особливостей, які забезпечують самоактуалізацію людини.

Я розумію механізм впливу особистісної унікальності на функціонування цілісної системи індивідуальнісних особливостей, які забезпечують самоактуалізацію людини.

Я розумію механізм впливу творчості на функціонування цілісної системи індивідуальнісних особливостей, які забезпечують самоактуалізацію людини у житті.

4.2. За емоційно-ціннісним критерієм:

– низький рівень – позитивна реакція на запитання про творчість, охоче береться за творчі завдання:

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про досвід.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про наратив (особисту історію).

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про свою індивідуальну неповторність.

Мені подобається відповідати на запитання, або шукати інформацію про творчість і креативність.

– середній рівень – виражене позитивне ставлення до діагностики власної креативності, бажання розвинути свої творчі здібності та вміння:

Я хочу знати специфіку власного досвіду.

Я хочу знати специфіку власного наративу (особистої історії).

Я хочу знати специфіку власної унікальності.

Я хочу знати специфіку своєї продуктивності (творчості).

– високий рівень – спрямованість на оцінювання креативності та продуктивності своєї та інших:

Я вмію оцінити професійну цінність досвіду себе та інших.

Я вмію оцінити професійну цінність наративу (особистої історії) себе та інших.

Я вмію оцінити професійну цінність особистісної унікальності себе та інших.

Я вмію оцінити креативність і продуктивність свою та інших.

4.3. За практично-дійовим критерієм:

– низький рівень – творчий підхід до розв'язання повсякденних завдань, продуктивне виконання соціальних, побутових, професійних тощо функцій:

Я розглядаю всі повсякденні життєві та професійні завдання як важливий досвід.

Я продуктивно виконую свої соціальні, побутові, професійні функції.

Я фіксую власні та чужі висловлювання про себе, свої дії, професійну діяльність і життєвий шлях.

Я підтримую свій стиль одягу, неповторні манери поведінки тощо.

– середній рівень – активна практика розвитку творчого потенціалу, практика тренінгів креативності, звичка розв'язувати ребуси, кросворди тощо, володіння літературно-мистецькими видами діяльності:

Я беру урок із кожної події та вчинку свого життя.

Я постійно аналізую свій наратив (особисту історію для себе і для інших), зв'язуючи його з життєвими планами та досягненнями.

Я вбачаю свою унікальність у володінні літературною, музичною, художньою та іншими видами діяльності.

Я активно практикую розвиток творчості через звичку розв'язувати ребуси, відвідувати мистецькі заходи, читати новини наукових відкриттів тощо.

– високий рівень – стратегічна життєтворчість, моніторинг життєвих планів і способів самоактуалізації.

Я перспективно узагальнюю, систематизую й організовую власний досвід відповідно до своїх професійно-кар'єрних планів.

Я стратегічно працюю над власним наративом (особистою історією), у т. ч. формую позитивні концепції.

Я постійно творю свою унікальність, працюючи над іміджем, індивідуальним стилем діяльності, самобрендингом і власною самоактуалізацією у житті.

Я розвиваю свою креативність (життєтворчість), постійно оновлюючи власні програми особистісного розвитку, професійного становлення та кар'єрного зростання.

Наводимо шкалу оцінювання рівнів ОПСК педагогів (*див. табл. 1*).

Тепер узагальнимо зміст рівнів ОПСК педагогів як предмета тренінгових впливів.

1. Високий рівень самоконгруентності передбачає:

1.1. Розуміння:

1.1.1) механізму функціонування системи індивідуальних характеристик – нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей, які забезпечують базову працездатність;

1.1.2) цілісної системи суб'єктних особливостей, які забезпечують інтенційну активність особистості фахівця;

1.1.3) цілісної системи особистісних властивостей, котрі забезпечують професійну самореалізацію людини;

1.1.4) цілісної системи індивідуальнісних особливостей, які забезпечують самоактуалізацію людини у житті;

1.2. Спрямованість на:

1.2.1) регулярну оцінку системи індивідуальних характе-

Таблиця 1

Шкала оцінювання рівнів особистісно-професійної самоконгруентності педагогів

Рівні	Оцінка	Бали за показниками
Високий	3	97 ч 144
Середній	2	49 ч 96
Низький	1	25 ч 48
Нульовий (відсутність самоконгруентності)	0	0 ч 24

ристик себе та інших – нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей, які забезпечують базову працездатність;

1.2.2) оцінювання особистих ресурсів своїх та інших людей на основі диференціації емоційної, перцептивно-когнітивної та вольової сфер;

1.2.3) оцінювання ставлення до професії себе та інших, ідентифікуючи себе з фахівцем і порівнюючи з іншими представниками професії;

1.2.4) оцінювання креативності і продуктивності своєї та інших;

1.3. Стратегічна робота над:

1.3.1) власною працездатністю, реалізація програми свого оздоровлення, психопрофілактика нормативних вікових криз, дотримання психогігієни статевого життя;

1.3.2) своїми емоційними, інтелектуальними та вольовими ресурсами, реалізація програми психічного саморозвитку;

1.3.3) самовихованням, створення і реалізація індивідуальної програми особистісного розвитку, професійного становлення та кар'єрного зростання;

1.3.4) організацією життєтворчості, моніторингу життєвих планів і способів самоактуалізації.

2. Середній рівень особистісно-професійної самоконгруентності передбачає:

2.1. Знання:

2.1.1) своїх нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей;

2.1.2) власних емоційних, перцептивних, мисленнєвих і вольових особливостей;

2.1.3) власних особистісних властивостей – темпераменту, характеру, здібностей, спрямованості;

2.1.4) особливостей власного досвіду, наративу, індивідуальної унікальності та продуктивності;

2.2. Позитивне налаштування на:

2.2.1) оцінку своїх нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей;

2.2.2) виражене позитивне ставлення до діагностики суб'єктних особливостей та до роботи над емоціями, сприйманням, мисленням, волею;

2.2.3) виражене позитивне ставлення до діагностики своїх професійно важливих рис і здібностей, котре спрямоване на професію;

2.2.4) виражене позитивне ставлення до діагностики власної креативності, бажання розвинути свої творчі здібності та вміння;

2.3. Активна життєва позиція:

2.3.1) ведення здорового способу життя для збереження й удосконалення своїх нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей;

2.3.2) як практика розвитку власної психіки (тренування пам'яті, вольової саморегуляції емоцій тощо);

2.3.3) як практика розвитку власних (у т. ч. профе-

сійно важливих) рис характеру, здібностей, інтересів;

2.3.4) як практика розвитку творчого потенціалу, тренінгів креативності, звичка розв'язувати ребуси, кросворди тощо, володіння літературно-мистецькими видами діяльності.

3. Низький рівень особистісно-професійної самоконгруентності передбачає:

3.1. Уявлення про:

3.1.1) індивідні характеристики;

3.1.2) суб'єктні характеристики – емоції, сприймання, мислення та волю людини;

3.1.3) темперамент, характер, здібності та спрямованість особистості;

3.1.4) досвід, наратив (як особисту історію), індивідуальні особливості та продуктивність (креативність як здатність творити) особистості;

3.2. Позитивне ставлення до:

3.2.1) знань про індивідні характеристики;

3.2.2) відреагувань на запитання про особисті ресурси – людські емоції, сприймання, мислення, волю;

3.2.3) відреагувань на запитання про спрямованість особистості та можливість її самореалізуватися у професії, а також про професійно важливі риси характеру та здібності;

3.2.4) відреагувань на запитання про творчість, про прагнення розв'язувати творчі завдання;

3.3. Дотримання:

3.3.1) режиму фізичної та інтелектуальної активності, застосування технік, щоб ситуативно (тактично) відновлювати базову працездатність;

3.3.2) настановлення на ситуативну (тактичну) актуалізацію особистих ресурсів (емоційних, інтелектуальних, вольових) на вимогу обставин;

3.3.3) передумов для використання сильних і компенсація слабких сторін власних темпераменту, характеру та здібностей при вирішенні повсякденних проблем;

3.3.4) творчого погляду у питаннях розв'язання повсякденних завдань, продуктивне виконання соціальних, побутових, професійних тощо функцій.

Саме ці узагальнення уможливили створення нижчепропонованого опитувальника.

1. Персональний бланк опитувальника ОПСК

Опитувальник “Особистісно-професійна самоконгруентність”

До кожного твердження виберіть (обведіть) один із чотирьох запропонованих варіантів його продовження, який, на Вашу думку, описує Вас найточніше.

1. Про нейродинаміку людини (швидкість, сила, врівноваженість реакцій тощо) я:

- А) маю уявлення;
- Б) знаю все в межах університетської програми;
- В) впевнено можу сказати, що розумію її механізми впливу на мою працездатність;
- Г) навіть не маю уявлення.

2. Про вікові особливості людини (характеристику вікових періодів, вимоги до поведінки людей кожного віку тощо) я:

- А) маю уявлення;
- Б) знаю все в межах університетської програми;
- В) впевнено можу сказати, що розумію механізми їх впливу на мою працездатність;
- Г) навіть не маю уявлення.

3. Про статеві відмінності людей (прояви чоловічості та жіночості) я:

- А) маю уявлення;
- Б) знаю все в межах університетської програми;
- В) впевнено можу сказати, що розумію механізми їх впливу на мою працездатність;
- Г) навіть не маю уявлення.

4. Про конституцію людини (будову тіла, пікнічність, астеничність, атлетичність тощо) я:

- А) маю уявлення;
- Б) знаю все в межах університетської програми;
- В) впевнено можу сказати, що розумію її механізми впливу на мою працездатність;
- Г) навіть не маю уявлення.

5. Стосовно себе як індивіда та щодо своєї базової працездатності, то про це я:

- А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;
- Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу визначити свою працездатність;
- В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю базову працездатність та індивідні особливості себе та інших;
- Г) не хочу знати.

6. Стосовно вікових особливостей людини, то про це я:

- А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;
- Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу визначити свої особливості;
- В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю базову працездатність та індивідні особливості себе та інших;
- Г) не хочу знати.

7. Щодо статевих особливостей людини, то про це я:

- А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;
- Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу визначити свої особливості;
- В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю базову працездатність та індивідні особливості себе та інших;
- Г) не хочу знати.

8. Стосовно конституційних (тілесних) особливостей людини, то про це я:

- А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;
- Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу визначити свої особливості;
- В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю базову працездатність та індивідні особливості себе та інших;
- Г) не хочу знати.

9. Щодо регулювання своєю працездатністю, то я:

- А) дотримуюся режиму фізичної та інтелектуальної роботи, володію декількома техніками відновлення;
- Б) активно шукаю способи збереження працездат-

ності, практикую здоровий спосіб життя;

В) планую розподіл власної енергії відносно до потрібних зусиль, зберігаю працездатність перспективно (наперед);

Г) таким не займаюся.

10. Стосовно будови свого тіла (конституції), то я:

А) в кожній ситуації з повагою враховую свої конституційні особливості, приймаючи рішення;

Б) активно треную та розвиваю свій організм відповідно до конституційних особливостей;

В) дотримуюся стратегічної програми власного оздоровлення та тілесної форми;

Г) не зважаю на неї.

11. Щодо свого реального віку, то я:

А) в конкретних ситуаціях зважую на свої вікові можливості, приймаючи рішення;

Б) активно оновлюю способи оздоровлення відповідно до вікових особливостей;

В) наперед вивчаю особливості наступних вікових періодів, щоби попередити нормативні кризи;

Г) таким практично не переймаюся.

12. Стосовно своєї статі, то я:

А) приймаю ситуативні рішення, виходячи зі своїх статево-рольових функцій;

Б) веду активне статеве життя, конструктивно спілкуюся з представниками обох статей;

В) планую й аналізую власну сексуальну активність, постійно розвиваю свої вміння ділового та дружнього спілкування із представниками обох статей;

Г) завжди піддаюся природним інстинктам.

13. Про людські емоції я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми їх впливу на мою діяльність;

Г) навіть не маю уявлення.

14. Про особливості сприймання людиною світу (перцепції) я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми їх впливу на мою діяльність;

Г) навіть не маю уявлення.

15. Про людське мислення я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми його впливу на мою діяльність;

Г) навіть не маю уявлення.

16. Про волю людини я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми впливу на мою діяльність;

Г) навіть не маю уявлення.

17. Стосовно емоцій як особистих ресурсів людини, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу виявити специфіку своєї емоційності;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю ресурси емоційної сфери себе та інших;

Г) не хочу знати.

18. Щодо сприймання (перцептивних особливостей) людини, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу виявити специфіку свого сприймання речей, людей, подій і світу;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю свої та чужі ресурси перцептивної сфери (сприймання);

Г) не хочу знати.

19. Стосовно мислення (когнітивних особливостей) людини, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу виявити специфіку своїх мисленнєвих операцій (аналізу, синтезу, групування, узагальнення тощо);

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю свої та чужі ресурси когнітивної сфери (мислення);

Г) не хочу знати.

20. Щодо вольової сфери людини, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, особливо хочу виявити специфіку своїх вольових ресурсів;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю свої та чужі ресурси вольової сфери;

Г) не хочу знати.

21. Стосовно регуляції емоцій, то я:

А) доцільно активізую свої емоційні ресурси в будь-якій ситуації;

Б) активно розвиваю свою емоційність (з допомогою психолога, через мистецтво, самовиховання, вправи з акторської майстерності тощо);

В) стратегічно планую розвиток власної емоційної сфери через участь у тренінгових програмах тощо;

Г) піддаюся природним інстинктам.

22. Щодо особистих ресурсів сприймання, то я:

А) доцільно активізую їх у будь-якій ситуації;

Б) активно практикую розвиток неупередженого сприймання (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, вправи на долання соціально-перцептивних бар'єрів тощо);

В) стратегічно планую розвиток власної перцептивної сфери (сприймання);

Г) цим не переймаюсь.

23. Стосовно особистих ресурсів мислення, то я:

А) активізую їх у будь-якій ситуації;

Б) активно практикую розвиток мислення (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, вправи на гнучкість і позитивність мислення тощо);

В) стратегічно планую розвиток інтелектуальних ресурсів;

Г) цим не переймаюсь.

24. Щодо особистих вольових ресурсів, то я:

А) автоматично активізую свої вольові ресурси в будь-якій ситуації;

Б) активно практикую розвиток вольової саморегуляції (з допомогою психолога, через тренінги, самовиховання, спортивні та дихальні вправи тощо);

В) маю та реалізую програму психічного саморозвитку;

Г) цим не переймаюсь.

25. Про свій темперамент я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми його впливу на мою професійну реалізацію;

Г) навіть не маю уявлення.

26. Про свій характер я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми його впливу на мою професійну реалізацію;

Г) навіть не маю уявлення.

27. Про свої здібності я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми їхнього впливу на мою професійну реалізацію;

Г) навіть не маю уявлення.

28. Про спрямованість своєї особистості я:

А) маю уявлення;

Б) знаю все в межах університетської програми;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми її впливу на мою професійну реалізацію;

Г) навіть не маю уявлення.

29. Щодо темпераменту, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, як мій темперамент проявляється в обраній професії;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю свою та чужу відповідність темпераменту до професії;

Г) не хочу знати.

30. Стосовно характеру, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, як риси мого характеру суголосні вимогам обраної професії;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю професійно важливі риси характеру в себе та в інших;

Г) не хочу знати.

31. Щодо здібностей, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, як мої здібності можуть проявитися в обраній професії;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю професійно важливі здібності в себе та в інших;

Г) не хочу знати.

32. Стосовно спрямованості особистості, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися якомога більше, бо хочу бути добрим фахівцем у професії;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю професійну спрямованість особистості у себе та в інших;

Г) не хочу знати.

33. Щодо темпераменту, то я:

А) доцільно і повсякчасно використовую сильні та компенсую слабкі сторони свого темпераменту;

Б) активно вивчаю психограми та професіограми задля згармонювання власного темпераменту і вимог професійної діяльності;

В) стратегічно працюю над гармонійністю своєї особистості з допомогою власної програми самовиховання;

Г) цим не переймаюсь.

34. Стосовно характеру, то я:

А) зазвичай використовую сильні та компенсую слабкі сторони свого характеру при розв'язанні повсякденних завдань;

Б) активно розвиваю професійно значущі риси свого характеру;

В) стратегічно працюю над своїм характером відповідно до програми самовиховання;

Г) цим не переймаюсь.

35. Щодо здібностей, то я:

А) зазвичай використовую власні здібності не лише для вирішення ситуативних проблем, а й для компенсації недостатніх умінь і навичок у конкретних видах діяльності;

Б) активно розвиваю професійно значущі здібності;

В) стратегічно працюю над своїми здібностями відповідно до програми професійного саморозвитку;

Г) цим не переймаюсь.

36. Стосовно спрямованості особистості, то я:

А) вважаю себе представником обраної професії (наприклад, інженером-педагогом);

Б) активно оволодіваю професійною роллю (наприклад, роллю інженера-педагога);

В) стратегічно працюю над своїм професіоналізмом з допомогою новоствореної програми особистісного розвитку і професійного становлення;

Г) цим не переймаюсь.

37. Про досвід людини я:

А) маю уявлення;

Б) знаю особливості свого досвіду;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми його впливу на мою самоактуалізацію (самоздійснення у житті);

Г) навіть не маю уявлення.

38. Про наратив (як особисту історію) я:

А) маю уявлення;

Б) знаю особливості своєї особистої історії, відкритої для себе та інших;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми його впливу на мою самоактуалізацію (самоздійснення у житті);

Г) навіть не маю уявлення.

39. Про індивідуальну неповторність особистості я:

А) маю уявлення;

Б) знаю особливості своєї індивідуальної унікальності;

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми її впливу на мою самоактуалізацію (самоздійснення у житті);

Г) навіть не маю уявлення.

40. Про продуктивність особистості (креативність як здатність творити) я:

А) маю уявлення;

Б) знаю особливості своєї продуктивності (здатності творити);

В) впевнено можу сказати, що розумію механізми впливу творчості (продуктивності) на мою самоактуалізацію (самоздійснення у житті);

Г) навіть не маю уявлення.

41. Стосовно досвіду людини, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися специфіку свого життєвого досвіду;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю професійну цінність досвіду себе та інших;

Г) не хочу знати.

42. Щодо наративу (як особистої історії), то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися специфіку своєї особистої історії, відкритої для себе та інших;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю професійну цінність наративу (особистої історії) себе та інших;

Г) не хочу знати.

43. Стосовно індивідуальної неповторності особистості, то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися про специфіку своєї унікальності;

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю професійну цінність особистісної унікальності себе та інших;

Г) не хочу знати.

44. Щодо продуктивності особистості (креативності як здатності творити), то про це я:

А) люблю шукати інформацію та відповідати на запитання тестів;

Б) прагну дізнатися специфіку своєї продуктивності (творчості);

В) можу впевнено сказати, що регулярно оцінюю креативність і продуктивність свою та інших;

Г) не хочу знати.

45. Стосовно досвіду, то я:

А) розглядаю всі повсякденні життєві та професійні завдання як важливий досвід;

Б) активно аналізую та беру урок із кожної події та вчинку свого життя;

В) стратегічно перспективно узагальнюю, систематизую й організовую власний досвід відповідно до своїх професійно-кар'єрних планів;

Г) цим не переймаюсь.

46. Щодо наративу (особистої історії), то я:

А) фіксую власні та чужі висловлювання про себе, свої дії, професійну діяльність і життєвий шлях;

Б) постійно аналізую свій наратив (особисту історію для себе і для інших), зв'язуючи його з життєвими планами та досягненнями;

В) стратегічно працюю над власним наративом (особистою історією) шляхом створення й удосконалення власних позитивних концепцій;

Г) цим не переймаюсь.

47. Стосовно індивідуальної неповторності особистості, то я:

А) підтримую свій стиль одягу, неповторні манери поведінки тощо;

Б) вбачаю свою унікальність у володінні _____ (якою? – наприклад, літературною, музичною, художньою та іншими видами) діяльністю;

В) постійно творю свою унікальність, працюючи над іміджем, індивідуальним стилем діяльності, самобрендингом і власною самоактуалізацією у житті;

Г) цим не переймаюсь.

48. Щодо продуктивності особистості (креативності як здатності творити), то я:

А) продуктивно виконую свої соціальні, побутові, професійні функції;

Б) активно практикую розвиток творчості через звичку розв'язувати ребуси, відвідувати мистецькі заходи, читати новини наукових відкриттів тощо (допишіть, ще що? _____);

В) розвиваю свою креативність (життєтворчість), постійно оновлюючи власні програми особистісного розвитку, професійного становлення та кар'єрного зростання;

Г) цим не переймаюсь.

Дякуємо за участь у тестуванні. Нерозголошення результатів Вашого тесту гарантується.

Просимо повідомити про себе:

Прізвище, ім'я (повністю) _____

Вік _____ років. Стать: ч, ж. Проживаю у місті, селі _____ області.

Освіта: середня спеціальна, незавершена вища (студент), незавершена вища, вища.

Результати тестування конфіденційно будуть використані в дослідженні способів удосконалення вищої освіти.

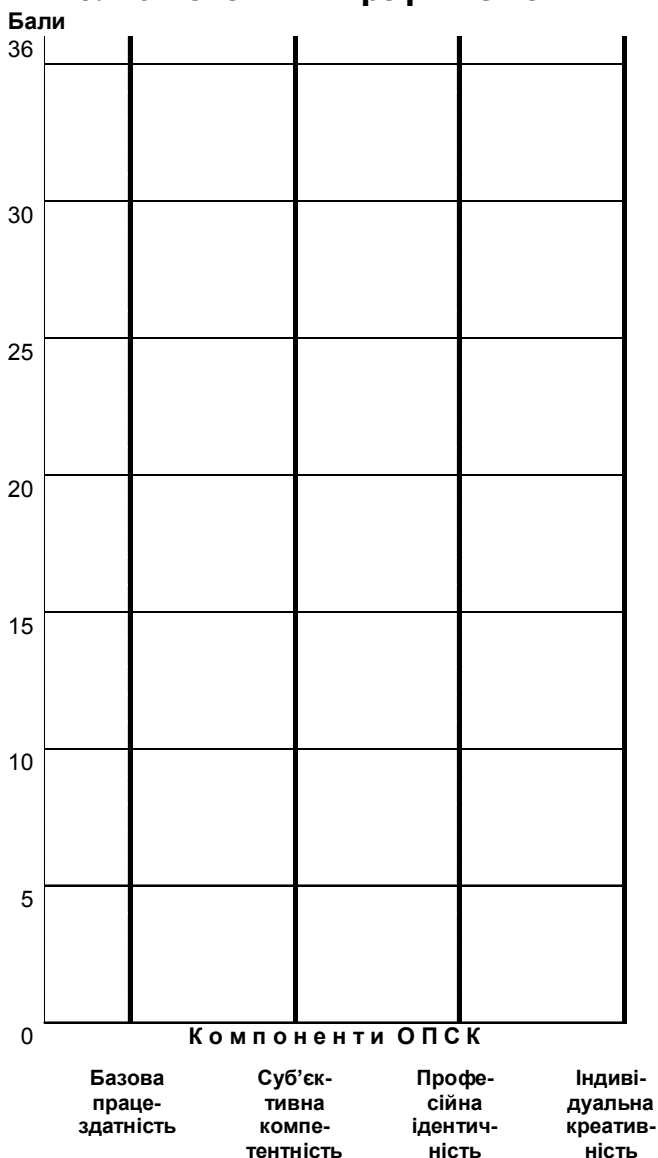
2. Ключ до опитувальника ОПСК

Відповіді: А – 1 бал, Б – 2 бали, В – 3 бали, Г – 0 балів

Таблиця 2 (початок)

Критерій ОПСК	Компонент ОПСК	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	Σ балів за компонентами
К	БП	1	А	1	2	А	1	3	А	1	4	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ЕЦ	БП	5	А	1	6	А	1	7	А	1	8	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	

3. Психологічний профіль ОПСК

4. Інтерпретація результатів опитувальника ОПСК

Тест спрямований на виявлення рівня особистісно-професійної самоконгруентності – стану душевної рівноваги, який забезпечує базову працездатність, суб'єктну компетентність (доступ до емоційних, перцептивних, когнітивних і вольових ресурсів), особистісно-професійну ідентичність (самоототожнення із професійною роллю) та індивідуальну продуктивність (креативність як здатність творити). Усі компоненти названої самоконгруентності оцінені за трьома критеріями – когнітивним, емоційно-ціннісним і практично-дійовим.

97–144 – у Вас високий рівень особистісно-професійної самоконгруентності.

Ви маєте розуміння механізму функціонування системи індивідних (нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних) особливостей, які забезпечують базову працездатність; розуміння цілісної системи суб'єктних особливостей, котрі уможливають інтенційну активність особистості фахівця; бачення системи особистісних властивостей, що стимулюють професійну самореалізацію людини; цілісне сприймання системи індивідуальних особливостей, які гарантують досягнення ситуаційної самоактуалізації людини у житті.

Ви спрямовані на регулярну оцінку системи індивідних характеристик себе та інших (нейродинаміки, вікових, статевих і конституційних особливостей), які забезпечують базову працездатність; на оцінювання особистих ресурсів (своїх та інших людей) на основі диференціації емоційної, перцептивно-когнітивної та вольової сфер; на оцінювання ставлення до професії себе та інших, ідентифікуючи себе із фахівцем і порівнюючи з іншими представниками професії; на оцінювання креативності та продуктивності своєї та інших.

Ви стратегічно працюєте над власною працездатністю, реалізацією програми власного оздоровлення, психопрофілактикою нормативних вікових криз, дотриманням психогігієни статевого життя; над своїми емоційними, інтелектуальними та вольовими ресурсами, утіленням у життя програми психічного саморозвитку; над самовихованням, створенням та реалізацією індивідуальної програми особистісного розвитку, професійного становлення і кар'єрного зростання; Вам

Таблиця 2 (закінчення)

Критерій ОПСК		Компонент ОПСК												Σ балів за компонентами
ПД	БП	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	№ твердження	Варіант відповіді	К-сть балів	
		9	А	1	10	А	1	11	А	1	12	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
К	СК	13	А	1	14	А	1	15	А	1	16	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ЕЦ	СК	17	А	1	18	А	1	19	А	1	20	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ПД	СК	21	А	1	22	А	1	23	А	1	24	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
К	ОПІ	25	А	1	26	А	1	27	А	1	28	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ЕЦ	ОПІ	29	А	1	30	А	1	31	А	1	32	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ПД	ОПІ	33	А	1	34	А	1	35	А	1	36	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
К	ІК	37	А	1	38	А	1	39	А	1	40	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ЕЦ	ІК	41	А	1	42	А	1	43	А	1	44	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
ПД	ІК	45	А	1	46	А	1	47	А	1	48	А	1	
			Б	2		Б	2		Б	2		Б	2	
			В	3		В	3		В	3		В	3	
			Г	0		Г	0		Г	0		Г	0	
Всього балів														

притаманна стратегічна життєтворчість, Ви здійснюєте моніторинг життєвих планів і способів самоактуалізації.

49–96 – у Вас **середній рівень** особистісно-професійної самоконгруентності.

Ви знаєте свою нейродинаміку, вікові, статеві та конституційні особливості; знаєте власні емоційні, перцептивні, мисленнєві та вольові особливості, свої особистісні властивості (темперамент, характер, здібності, спрямованість).

Вам притаманне позитивне налаштування на оцінку своїх вікових, статевих і конституційних особливостей та нейродинаміки; Ви позитивно ставитеся до діагностики суб'єктних особливостей і до роботи над емоціями, сприйманням, мисленням, волею, до виявлення своїх професійно важливих рис і здібностей; Ви маєте спрямованість на професію, позитивно займаєтеся діагностикою власної креативності, Ви намагаєтеся розвинути свої творчі здібності та вміння.

У Вас активна життєва позиція, Ви дотримуєтеся здорового способу життя для збереження й удосконалення своїх вікових, статевих і конституційних особливостей та нейродинаміки; Вам притаманна активна практика розвитку власної психіки (тренування пам'яті, вольової саморегуляції емоцій тощо); Ви активно розвиваєте власні (у тому числі й професійно важливі) риси характеру, здібності, інтереси, активно практикуєте розвиток творчого потенціалу, береже участь у тренінгах креативності, виробили звичку розв'язувати ребуси, кросворди, оволоділи літературно-мистецькими видами діяльності.

25–48 – у Вас **низький рівень** особистісно-професійної самоконгруентності.

Загалом Ви маєте поняття про індивідні і суб'єктні характеристики (емоції, сприймання, мислення та волю людини); про темперамент, характер, здібності та спрямованість особистості, про людський досвід, наратив (як особисту історію), індивідуальні особливості та продуктивність (креативність як здатність творити) особистості.

У Вас здебільшого позитивне ставлення до інформації про індивідні характеристики; позитивна реакція на запитання про особисті ресурси (людські емоції, сприймання, мислення, волю), про спрямованість особистості та можливість самореалізуватися у професії, а також про професійно важливі риси характеру і здібності людини, Ви також позитивно реагуєте на інформацію про творчість, охоче беретеся за творчі завдання.

Ви переважно дотримуєтеся режиму фізичної та інтелектуальної активності, застосовуєте техніки, щоб ситуативно (тактично) відновлювати базову працездатність; у Вас є свій набір умінь і навичок ситуаційно актуалізувати особисті ресурси (емоційні, інтелектуальні, вольові) на вимогу обставин; Ви використовуєте сильні та компенсуєте слабкі сторони свого темпераменту, характеру та здібностей при вирішенні повсякденних проблем, здатні демонструвати творчий підхід до розв'язання буденних завдань, продуктивно виконувати соціальні, побутові, професійні та інші функції.

0–24 – Особистісно-професійна самоконгруентність не сформована.

Поки що Ви не контролюєте свою базову працездатність, не маєте потрібних знань про власні індивідні, суб'єктні, особистісні та творчі ресурси, не налаштовані на психологічну самостійність, не ідентифікуєте себе із професією, не готові до самореалізації у професійній діяльності й до особистісного зростання. Однак ця неконгруентність є лише тимчасовим станом. Щоби перейти на перший рівень самоконгруентності потрібні бажання, інформація і цілеспрямоване вольове зусилля.

Діагностика ОПСК за розробленим опитувальником забезпечує інформаційне підґрунтя для побудови індивідуальних програм розвитку досліджуваного феномену в майбутніх педагогів. Відповідно до структури названої самоконгруентності, кожен її компонент є предметом тренінгових впливів. Звідси – структура базового професійно зорієнтованого тренінгу майбутніх педагогів така: тренінг базової працездатності (описаний нами у попередніх публікаціях [12]), тренінг суб'єктної компетентності (актуалізації суб'єктних ресурсів), тренінг особистісно-професійної ідентичності та тренінг креативності (продуктивності). Нами також визначено систему супутніх тренінгів – особистісно-професійних асертивності [3], сенситивності та толерантності. Названі тренінги є методами розвитку ОПСК, ефективність яких дає змогу визначати їх з допомогою новоствореного й вище обґрунтованого опитувальника.

ВИСНОВКИ

1. Особистісно-професійна самоконгруентність як психологічна мета освітнього процесу у ВНЗ є предметом тренінгових впливів у системі психологічного супроводу майбутніх фахівців. Ця стаття обґрунтовує, по-перше, опитувальник ОПСК як метод дослідження і, по-друге, професійно зорієнтований тренінг як метод формування вказаної самоконгруентності студентів-педагогів.

2. Діалектичний зв'язок між професійним методологуванням і становленням ОПСК майбутніх фахівців в освітньому процесі ВНЗ полягає в тому, що розуміння, інтерпретація, категоризація та рефлексія професійної діяльності як продукти професійного мислення є засадою бачення суб'єктом праці специфіки планування, нормування, інструктування, проєктування, технологування власних професійних функцій. Стан соціодуховної гармонії особистості, викликаний перетином особистісної та професійної ідентичностей потенційного фахівця в контексті його психокультурної роботи над власною особистістю (названий нами ОПСК) становить психологічне підґрунтя інтенсифікації мисленнєвого розвитку за фурманівським принципом “чотирьох К” (категоризація, концептизація, конструктизація, концептуалізація), спрямованої на миследіяльне продукування студентом-педагогом універсальї професійної культури, власної концептуальної схеми професії, теоретичної моделі фахової

діяльності, власної концептуальної карти майбутньої професійної самореалізації.

3. Методологічно виправданий та особистісно збагачений рівень ситуаційного мислення фахівця сприяє його швидкій адаптації до професійної діяльності, створюючи її орієнтувальну основу, яка містить не лише когнітивні компоненти (уявлення про професію, категоризовані знання предмета праці, розуміння технологічних механізмів тощо), але й емоційно-ціннісні (ставлення до конкретних професійних функцій у контексті сформованої у ВНЗ ієрархії соціальних цінностей, прагнення до них, стійка ціннісно-сміслова спрямованість) та вольово-регулятивні (прийняття професійних рішень відповідно до зафіксованих у технологічних і соціальних схемах приписів). У такий спосіб в особистості виникають не конкретні набори професійних прийомів, а моделі та схеми універсальної діяльності, що світоглядно організовані як різновиди соціальних динамічних стереотипів.

4. Створення опитувальника ОПСК ґрунтується на: по-перше, чотирикомпонентній структурі досліджуваного явища (вказана самоконгруентність охоплює індивіду компетентність, яка забезпечує базову працездатність, суб'єктну компетентність, котра відкриває доступ до особистих ресурсів, профідентичність як синхронізацію аватарів Я-людина і Я-фахівець та індивідуальну креативність як творчу продуктивність); по-друге, трьох критеріях (когнітивному, емоційно-ціннісному та практично-дійовому) та, по-третє, чотирьох рівнях оцінки даної самоконгруентності (високому, середньому, низькому і нульовому).

5. Оптимальним методом розвитку ОПСК є професійно зорієнтований тренінг майбутніх педагогів у складі: а) тренінгів базової працездатності, б) суб'єктної компетентності, в) особистісно-професійної ідентичності та г) креативності, а також тренінгів особистісно-професійних д) асертивності, е) сенситивності й ж) толерантності.

1. Gera T. The idea of systematization psychological mechanisms of person's professional development // European Science and Technology [Text]: materials of the international research and practice conference, Wiesbaden, January 31st, 2012 г. / publishing office "Bildungszentrum Rodnik e. V." – c. Wiesbaden, Germany, 2012. – P. 606–616.

2. Гера Т.И. Психологическое сопровождение личностного и профессионального развития будущих инженеров-педагогов [Текст] / Татьяна Игоревна Гера / Психология и педагогика: методика и проблемы практического применения: сборник материалов XVIII Международной научно-практической конференции / Под общ. ред. С.С.Чернова. – Новосибирск: Изда-

тельство НГТУ, 2011. – С. 50–55.

3. Гера Т.И., Оршанский Л.В. Тренинговые средства психологического сопровождения будущих инженеров-педагогов: тренинг личностно-профессиональной асертивности / Т.И. Гера, Л.В. Оршанский // Основні парадигми педагогіки та психології в ХХІ столітті: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 22–23 лютого 2012 року). – Одеса: ГО "Південна фундація педагогіки", 2012. – С.19–22.

4. Гера Т. Диагностический инструментарий в обеспечении профессионально ориентированного тренинга будущих инженеров-педагогов [Текст] / Татьяна Игоревна Гера // Материалы второй Международной заочной научно-практической конференции "Научная дискуссия: вопросы педагогики и психологии" (г. Москва, 13 июня 2012). – М.: Международный центр науки и образования, 2012. – С. 138–160.

5. Гера Т.И. Регулирование перцептивных процессов как складова професійного тренінгу педагогів // Проблеми гуманітарних наук: Наукові записки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / Ред. кол. Т.Біленко (гол. ред), Н. Скотна, В. Татенко та ін. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2009. – Випуск 23. Психологія. – С. 15–26.

6. Гера Т.И. Теорія соціального пізнання в обґрунтуванні соціально-перцептивного тренінгу педагогів [Текст] / Тетяна Ігорівна Гера / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Психологія особистості: теорія, досвід, практика" 25–26 вересня 2009 р. Одеса // Наука і освіта. – №8. – 2009. – С. 105–109;

7. Гера Т.И., Оршанський Л. В. Елементи професійно зорієнтованого тренінгу в системі дистанційного навчання [Текст] / Тетяна Ігорівна Гера, Леонід Володимирович Оршанський // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. – Дрогобич: ДДПУ, 2011 – №9. – С. 14–18.

8. Гера Т. Активізація творчих ресурсів педагога у процесі його професіоналізації [Текст] / Т.И. Гера // Психологія і суспільство. – 2012. – №2. – С. 112–124.

9. Гера Т. До проблем предметної спрямованості психологічного супроводу майбутнього інженера-педагога [Текст] / Т.И. Гера // Науковий вісник Чернівецького національного університету. – Вип. 593. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – С. 39–46.

10. Гера Т. Професійна самоконгруентність майбутнього інженера-педагога в контексті психологічної культури фахівця [Текст] / Т.И. Гера // Історичний досвід, стан та перспективи підготовки педагогічних і соціально-педагогічних кадрів до роботи з різними соціальними групами: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 3-5 листопада 2011 р.). – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – С. 59–61.

11. Гера Т. Психосоматичні механізми становлення особистості професіонала [Текст] / Т.И. Гера // Матеріали четвертої науково-практичної міжрегіональної конференції "Інтегративні підходи у діагностиці і лікуванні психічних і психосоматичних розладів" (28 лютого 2012 р.). – Вінниця: Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова, Вінницька обласна психоневрологічна лікарня ім. акад. О.І. Ющенко, 2012. – С. 24–27.

12. Гера Т. Тренінг базової працездатності майбутніх інженерів-педагогів [Текст] / Тетяна Ігорівна Гера // Сучасна психологія і педагогіка: дослідження та розробки. Матеріали науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 18-19 травня 2012 року). – Харків: Східноукраїнська організація “Центр педагогічних досліджень”, 2012. – С. 68–71.

13. Косякова О.О. Возрастные кризисы [Текст] / Ольга Олеговна Косякова. – Ростов н/Д: Феникс, 2007. – С. 92.

14. Лефтеров В. Особистісно-професійний розвиток фахівців екстремальних видів діяльності засобами психологічного тренінгу [Текст] / Василь Лефтеров // Психологія і суспільство. – 2012. – №2 (48). – С. 91–107.

15. Максименко С. Д. Генезис существования личности / Сергей Дмитриевич Максименко; перевод с укр. – К.: Изд-во ООО “КММ”, 2006. – 239 с.

16. Максименко С.Д. Генетическая психология (методологическая рефлексия проблем развития в психологии) / Сергей Максименко. – М.: Рефл.-бук, К.: Ваклер, 2000. – 320 с.

17. Толочек В.А. Современная психология труда. [Текст] / Владимир Алексеевич Толочек. – СПб: Питер, 2005. – С. 125.

18. Фурман А.В. Идея професійного методологування: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Ялта-Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 205 с.

19. Чуприкова Н.И. Психология умственного развития: Принцип дифференциации. – М.: Столетие, 1997. – 480 с.

20. Щедровицкий Г.П. Избранные труды / Георгий Петрович Щедровицкий. – М.: Шк. культ. полит., 1995. – С. 290–291.

АНОТАЦІЯ

Гера Тетяна Ігорівна.

Тренінг самоконгруентності особистості майбутніх педагогів.

Стаття присвячена обґрунтуванню опитувальника ОПСК як методу діагностики і професійно зорієнтованого тренінгу як способу розвитку вказаної самоконгруентності студентів-педагогів. Розкрито діалектичний зв'язок між професійним методологуванням та особистісно-професійною самоконгруентністю.

Ключові слова: особистісно-професійна самоконгруентність, професійне методологування, опитувальник ОПСК, професійно зорієнтований тренінг, тренінг базової працездатності, тренінг суб'єктної компетент-

ності, тренінг особистісно-професійної ідентичності, тренінг креативності, тренінг особистісно-професійної асертивності, тренінг особистісно-професійної сенситивності, тренінг особистісно-професійної толерантності.

АННОТАЦИЯ

Гера Татьяна Игоревна.

Тренинг самоконгруентности личности будущих педагогов.

Статья посвящена обоснованию опросника ЛПСК как метода диагностики и профессионально сориентированного тренинга как способа развития указанной самоконгруентности студентов-педагогов. Раскрыта диалектическая связь между профессиональным методологизированием и личностно-профессиональной самоконгруентностью.

Ключевые слова: личностно-профессиональная самоконгруентность, профессиональное методологизирование, опросник ЛПСК, профессионально ориентированный тренинг, тренинг базисной трудоспособности, тренинг субъектной компетентности, тренинг личностно-профессиональной идентичности, тренинг креативности, тренинг личностно-профессиональной асертивности, тренинг личностно-профессиональной сенситивности, тренинг личностно-профессиональной толерантности.

ANNOTATION

Gera Tetiana.

Training of Self-Congruence of Personality of Future Pedagogues.

The article is devoted to the substantiation of a questionnaire PPSC as a method of diagnostics and professionally-oriented training as method of development self-congruency of students-pedagogues. The dialectical connection between professional methodologization and personal-professional self-congruency has been revealed.

Key words: personal-professional self-congruency, professional methodologization, questionnaire PPSC, professionally-oriented training, training of basics working capacity, training of subjective competence, training of personal-professional identity, training of creativity, training of personal-professional assertivity, training of personal-professional sensitivity, training of personal-professional tolerancy.

Надійшла до редакції 27.08.2012.